

9 ครูก้าวหน้า

9 ครูก้าวหน้า เขียนขึ้นโดยปิยวรรณ แก้วศรี และพฤษ์ พหลกุลบุตร โดยคัดเลือกครูจำนวนหนึ่งที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาแนวใหม่ให้กับเด็ก ๆ เข้ามีส่วนร่วมสังเกตการณ์การเรียนการสอนสนทนาพูดคุยกับทั้งครูและเด็ก แล้วถ่ายทอดประสบการณ์เหล่านั้นออกมาเป็นตัวหนังสือ แม้จะเป็นตัวอย่างเพียงส่วนหนึ่งของครูจำนวน 9 คน จาก 7 โรงเรียนประถมศึกษา แต่ประสบการณ์ของครูทั้ง 9 คนมีคุณค่ามากยิ่งขึ้นในยุคที่เราต้องการคำตอบในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษา เป็นตัวอย่างจากประสบการณ์จริงที่ได้ลงมือไปแล้วอย่างได้ผล โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอุปกรณ์การศึกษาทันสมัยไฮเทคใด ๆ เป็นที่น่าสังเกตว่าบทสรุปรวบยอดของ 9 ครูก้าวหน้า ที่เหมือน ๆ กันก็คือ เมื่อปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนแบบใหม่มาได้สักระยะหนึ่งทั้งครูและนักเรียนมีความสุขมากขึ้น ความสุขจากการเรียนรู้ความสุขจากการรู้วิธีที่จะค้นหาความรู้ น่าจะเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาในยุคใหม่ 9 ครูก้าวหน้าเขียนขึ้นในลีลาไม่เป็นวิชาการ อ่านง่าย ไม่ทำให้ผู้อ่านผิดหวังอย่างแน่นอน และ 1 ใน 9 นั้นผู้อ่านได้สนใจวิธีการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มของครูจินตนา มีเทคนิควิธีการต่อไปนี้

1. ฝึกทีละอย่าง การฝึกให้เด็กได้รู้เรื่องบทบาทหน้าที่ในกลุ่มเป็นเรื่องสำคัญมาก ในขั้นแรกครูอาจแนะนำหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละหน้าที่ของกลุ่มให้กับเด็กก่อน แล้วจึงเริ่มให้เด็กทดลองทำหน้าที่นั้น ๆ ด้วยตนเอง

2. เวียนบทบาทกัน เมื่อนักเรียนมีความคุ้นเคยกับการทำงานในหน้าที่ของตนเองแล้ว ครูมีบทบาทในการกระตุ้นให้กลุ่มหมุนเวียนสลับบทบาทหน้าที่กัน เพื่อความเสมอภาค เท่าเทียมและเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่อื่น ๆ เพื่อการสร้างความเข้าใจในผู้อื่นอีกด้วย

3. เสริมแรงให้กำลังใจ เป็นธรรมดาที่ในการปฏิบัติการในระยะแรก ๆ เด็ก ๆ จะไม่คุ้นเคยกับการทำงานในบทบาทหน้าที่ของตน ครูจำเป็นต้องเข้าไปช่วยสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับกลุ่ม โดยการให้กำลังใจ พุดชมเชยในจุดที่นักเรียนทำได้เป็นกันเองกับเด็ก สร้างความไว้วางใจให้กับเด็ก จนในที่สุดเด็กจะสามารถทำงานได้อย่างมีระเบียบวินัย แต่ข้อควรระวัง คือ ครูไม่ควรเข้าไปแทรกแซงการทำงานของเด็กมากเกินไป เพราะการฝึกให้เด็กได้มีโอกาสแก้ปัญหาด้วยตนเอง จะเป็นการฝึกทักษะในการแก้ปัญหาจากประสบการณ์ตรงที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง

4. สร้างข้อตกลง หรือข้อกำหนดในการทำงานกลุ่มร่วมกันเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ภายใต้กฎเกณฑ์ที่เป็นไปได้ ครูควรเน้นความเสมอภาค เท่าเทียมกันของเด็กทุกคน กระจายบทบาทในการแสดงความคิดเห็นให้กับเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก หรือเป็นเด็กที่เรียนอ่อน ที่ไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ ด้วยครูจินตนาจะใช้วิธีการประเมินกลุ่มต่าง ๆ โดยผู้เรียนเองในแต่ละวัน ซึ่งจะละเอียดไม่ได้เลย เพราะเป็นการจัดการเรื่องระเบียบวินัยในตัวเด็ก ต้องมี

กฎเกณฑ์ที่แน่นอนและรับผิดชอบต่อกฎเกณฑ์เหล่านั้น เป็นสิ่งที่พวกเขาร่วมกันตั้งขึ้นไม่ได้มีการชี้หน้าหรือบังคับจากคนใดคนหนึ่ง พวกเขาจะรักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นด้วยความเคารพ

การเรียนรู้อย่างเป็นทางการ ที่ถูกออกแบบวางแผนมาอย่างดี เช่นเดียวกับกับวิธีการสอนที่ครูจินตนาเลือกใช้ อาจไม่ใช่วิถีทางที่สมบูรณ์ หรือดีที่สุด แต่อย่างน้อยเธอก็ได้ทดลองพยายามค้นหาแนวทางที่เข้ากับตนเองตามความถนัด เพื่อข้อพิสูจน์บางอย่างในใจเธอ เราเชื่อว่าอีกไม่นานเกินไปนักคงมีตัวแทน “ทีม” ไทยที่จะคว้าแชมป์ในระดับนานาชาติ ส่วนหนึ่งคงเป็นฝีมือของเธอผู้นี้ “ครูจินตนาหาญรักดีสกุล”

ทีมา ปิวรรณ แก้วศรี

พฤษ พหลกุลบุตร